

Övergripande bedömning

Den övergripande bedömningen representerar ett första intryck och är en helhetsbedömning av textens funktionalitet. Här tar man ställning till huruvida eleven har löst uppgiften, det vill säga om texten uppnår sitt syfte i den tänkta situationen. I delkurs Skriva, kurs C, ska innehållet vara relevant och tillräckligt utvecklat i förhållande till uppgiften och eleven ska formulera sig med viss anpassning till situation och mottagare. Texten som helhet ska också vara begriplig och sammanhängande. Enstaka oklarheter är acceptabla men läsaren ska kunna förstå texten i sin helhet utan större problem.

Aspektbedömning

I aspektbedömningen bedöms delar av språkfärdigheten var för sig. Det är dock viktigt att påpeka att det inte alltid går att göra en strikt uppdelning mellan de olika aspekterna som lyfts fram i bedömningsmatrisen.

Struktur och textbindning

Med struktur avses hur texten framställs och organiseras på en övergripande nivå. I delkurs Skriva, kurs C, ska texten uppvisa en i huvudsak fungerande struktur. Detta innebär att innehållet presenteras på ett logiskt sätt och är i huvudsak anpassat till uppgiftens struktur, exempelvis att det i ett mejl finns en inledning, en huvuddel där ämnet utvecklas och en avslutning.

Textbindning avser hur texten binds samman på menings-, sats- och frasnivå vilket kan ske både syntaktiskt och lexikalt. Ett sätt att analysera textbindning är att tala om sambandsord, referensbindning och tematik. Sambandsord används för att markera logiska relationer mellan satser. Några vanliga sambandsord i texter i delprov Skriva, kurs C, är exempelvis *och*, *men*, *eller*, *sedan*, *som*, *så* och *eftersom*. Referensbindning sker pronominentligt och lexikalt, exempelvis genom upprepningar, synonymer, uttryck för helhet – delar, exempelvis *min familj – två döttrar*, *bibliotek – böcker* och över- och underordning som i *olika mat – pasta med skinka*. Referenserna kan med andra ord utgöras av namn på personer, ting, platser och situationer, men också av pronomen och tidsuttryck som exempelvis *först* och *sedan åkte vi på bussen*. I delprov Skriva, kurs C, ska textbindningen vara enkel och i huvudsak fungerande. Det kan innebära att en och samma person eller plats i en text refereras till som *Hennes son – han* eller *språkkafe – där*. Tematik handlar om hur man inom satser och meningar organiserar given kontra ny information, som i *2013 gjorde vi en fest i skolan. Festen började kl. 9 på morgonen*.

Ordförråd och grammatiska strukturer

I bedömningsmatrisen är ordförråd och grammatiska strukturer uppdelade men i praktiken är det svårt att göra en strikt uppdelning mellan dessa, då lexikon och grammatik är resurser som samverkar vid all språkanvändning.

I delprov Skriva, kurs C, förväntas eleven kunna använda ett grundläggande förråd av ord och fraser och visa prov på viss variation i ordvalen. Det innebär att ordförrådet består av vanligt förekommande, personnära och vardagliga ord och fraser men att eleven också prövar på att använda mindre vanligt förekommande ord och fraser, exempelvis *hela tid*, *plocka svamp*, *omodarn*, *rekomentera till dig*, *sökar jobb*, *mitt barn jättetrott han är sjuk*, *hon födde en flicka*, *hans bil är trasig*. Eleven kan även visa prov på viss variation i ordvalen genom att bygga ut nominalfraser, exempelvis *stor trädgård*, *många olika vackra tartar*, *olika människor*, *träffa mina kompisar*, *ung mamma*, *ledigt tid*. Även om elevens ordval inte alltid är helt idiomatiska, som i formuleringen *min hälsan är pigg* i stället för *min hälsa är bra* eller *jag är pigg*, är ordförrådet begripligt och tillräckligt omfångsrikt i förhållande till uppgiftens ämne.

Elevens förmåga att med viss säkerhet använda grundläggande grammatiska strukturer och även visa prov på mer komplexa strukturer lyfts också fram i matrisen. Med grammatiska strukturer avses här meningsbyggnad, satsbyggnad, tempusanvändning och verbböjning, substantivböjning och kongruens. I delprov Skriva, kurs C, ska eleven visa viss säkerhet vad gäller tempus- och verbanvändning, även om dessa inte helt behärskas och elevens språk fortfarande uppvisar avvikelser, exempelvis *Jag älskar att simar och solar*. Detsamma gäller kongruensböjning där en viss medvetenhet krävs även om kongruensböjningen inte helt behärskas, till exempel *många fint restauranger, den stora och fint plats*. Eleven kan också visa prov på mer komplexa grammatiska strukturer genom att exempelvis inleda meningar och satser med annat än subjekt, exempelvis *Förra året min lite [X-namn] fyllde 15 år*.

Vid bedömning av ordförråd och grammatiska strukturer är utgångspunkten i delprov Skriva, kurs C, generellt, att språket inte behöver vara helt korrekt. Det är dock viktigt att den språkliga säkerheten hela tiden ses i relation till komplexiteten. Den som vågar sig på mer komplexa grammatiska strukturer riskerar också att göra fler fel. Det viktiga är att de språkliga avvikelser som förekommer i allmänhet inte är störande för begripligheten.

Stavning och skriftspråksnormer

Med grundläggande skriftspråksnormer avses interpunktion, såsom användning av punkt och frågetecken, samt att ny mening inleds med stor bokstav. I delprov Skriva, kurs C, generellt är det vanligt att avvikelser i stavning och skriftspråksnormer förekommer. De stavfel som förekommer bör dock i allmänhet inte störa begripligheten.